

Mo béré pélou orúkó Qlohung Qba Ajoké-ayé Aşake-órun

Òjisé awon mùsùlùmí anòbi Muhammad (ki ike ati ola Qlohung máa ba a)

Oró ni sókí nípa ojise isilààmù, Muhammad ¹- ki ike ati ola Qlohung máa ba a- màá sàlàyé orúko re, ati iran rẹ ati ilú rẹ, àti igbeyawó rẹ, àti işe ríráñ rẹ, àti ohun tí o pepe si, ati awon àmì ijé anabi rẹ, àti òfin rẹ, àti ihà tí àwón òtá rẹ kó si i.

1- Orúkó rẹ, ati ìran rẹ, àti ilu ti wọn ti bí i tí o sì dàgbà si.

Ojise awon mùsùlùmí naa ni Muhammad ómọ Abdullah ómọ Abdul muttòlib ómọ Haashim, láti inú aròmòdòmọ Isma'el ómọ Ibrahim (ki àlàfià Qlohung máa ba wọn). Anòbi Ibròhím- ki alaaafia Qlohung máa ba a- lò láti ile Shaamu sí ile Makkah, iyawo rẹ Haajar àti ómọ rẹ Isma'el sì wá pélou rẹ, o sì wá ni ómọ òpónló, o sì fi àwón méjèèji sí Makkah pélou aşe lati ọdò Qlohung, nígbà tí Isma'el wáá dàgbà, anòbi Ibròhím wá sí ilú Makkah, òun àti ómọ rẹ Isma'el- ki àlàáfí máa bá àwón méjèèji- sì mọ kaaba ilé ówo, awon eniyan si pọ ni egbèegbè ilé Olúwa naa, Makkah sì di aaye ti awon olùjòsin fún Qlohung Qba máa n lò, ati awon ti wọn n sojukokoro sibi pípé ɔranyan Hajj, awon eniyan sì n té síwájú níbi ijòsin fún Qlohung ati mímú Un ní Okan şoso ni ilánà ेसin anòbi Ibrahim (ki alaaafia máa bá a) fún àìmoye ọdún. Leyin naa ni iyapa sì wáyé, èyí ló mú kí l̄esí erékùsí ile lárúbáwá ko dà bí l̄esí awon ilu àgbáyé tó kú ni àyíká rẹ, ti àwón iborisa sì n foju hàn níbè gégé bii bíbòrisà, ati ríri ómobinrin móùlè láàyé, ati shíse abosi fún awon obinrin, ati ɔrò èké àti ọtí mímu, àti shíse awon ibàjé, ati jíje owó ómọ orukan, ati gbigba owó èlé.... Ni ààyé yí ati ni agbègbè yí ni wọn ti bí òjisé awon mùsùlùmí tii şe Muhammad ómọ Abdullah lati inu aròmòdòmọ Isma'el ómọ Ibroheem, ki àlàáfíà Qlohung lò máa ba wọn ni ọdún 571 ti kalénda Gregory, baba rẹ ku síwájú bífí rẹ, iya rẹ naa ku nigba ti o wa ni ómọ ọdún méfà, egbòn baba rẹ tii şe Abu Tólib sì gba a tó, o sì sémí ni ómọ òrukàn ni aláiní, o máa n jẹ, o sì máa n wa ijé-imu latara işe ówo rẹ.

2- Igbeyawo alalubarika pélú aşiwaju lobinrin alalubarika.

Nigbati ojo orí rẹ wáá pe mèdogbon, o fẹ aşiwaju kan ninu awon obinrin ilu Makkah, oun ni Khodeejá ómọ Khuwaelid, ki Qlohung yonu si i, Qlohung sì fi ómobinrin mèerin ati ọkunrin meji ta wọn lòré, awon ómòkùnrin rẹ sì kú ní ómọ oponlo, ibálòpò rẹ pélou iyawo rẹ ati àwón ẹbí rẹ jé pélou aanu ati ifé ti o pò púpò; nitori eyi ni iyawo rẹ tii şe Khodeejah fi nífèé rẹ ní ifé ti o tóbí, oun náà sì nífèé rẹ pélou, kò sì fi igba kankan gbàgbé rẹ rí, koda léyin iku rẹ fún àìmoye ọdún, anòbi máa n dúnbú ेran, yóò sì pin in fún àwón ɔrè Khadeejah lati fi şe ápónlé fún wọn, ati lati fi sò ifé rẹ.

Bibére wáàyí (imisi)

Ojise Qlohung- ki ike ati ola Qlohung máa bá a- jé oniwa tó dára láti igbà tí Qlohung ti dá a, awon ijò rẹ sì máa n pe e ni olódodo alafòkantan, o sì máa n ba wọn kopa ninu àwón işe nílánlá, o sì máa n korira awon ohun ti wọn wa lori rẹ gégé bii bíbòrisà, kí sii ba wọn kopa níbè...

Nígbátí o wáá pé ómọ ogoji ọdún, ti o sì wá ni ilu Makkah, Qlohung yan án lati jé ojise, Malaika Jibreel si waa bá a pélou ibérè suura akókò ti o sòkalé ninu Kuraani, oun náà ni gbólöhùn Qlohung Qba ti ola Rẹ ga: Ké (al-Kur'ān) pélú orúkó Olúwa rẹ, Ení tí Ó dá èdá. ² Ó sèdá èniyàn láti ara èjè dídì. Ké e. Olúwa rẹ ni Alápòn-ónlé jùlo. Ení tí Ó fi ìmò nípa gègé ikòwé mó èniyàn. Ó fi ìmò tí èniyàn kò mó mó ón. "(Al-Alaq:1-5)" O waa ba iyawo rẹ tii şe Khadiija, ki Qlohung yonu sí i, ti ọkàn rẹ sì n gbòn, o wáá sò nnkan ti o şélé fún un, o sì fi i lòkan balé, o wáá mu un lò sí ọdò ómọ egbòn bàbá rẹ (Warakòtu ómọ Naofal), Kristéni si ni oun ti o tun ka Taoreeta ati Injiila, Khadiija wáá sò fún un pe: Iré ómọ egbòn bàbá mi, gbó ɔró ómọ egbòn rẹ, ni Warakòt ba sò fún un pe: Iré ómọ egbòn mi, kini ohun ti o n rí? Ni ojise Qlohung- kí ike àti olà Qlohung máa ba a- wáá fún un níróò ohun tí o rí, Warakòt wáá sò fún un pé: Eleyii ni ofin ti Qlohung sòkalé fún anòbi Muusa, o wu mi ki emi naa jé ọdó nígbà tí ó bá maa di ojise, o wu mi ki n maa bẹ́ láàyé

¹ Mo şe ojukòkòrò láti máa so gbólöhùn "ojise Muhammad" papò tori àti túmò rẹ sì èdè mìíràn ki a le şe àkíyèsí ịyẹn

² Imaamu Bukhaariy ati Imaamu Muslim ni wọn gba a wa láti inú Adiisi Aishat (ki Qlohung yonu sí i), sòqhiihu Bukhaariy (2) 1/7, ati sòqhiihu Muslim (152) 1/139.

nígbà tí awon ijo re maa le o jade, ojiṣe Olohung- ki iké ati ola Olohung máa bá a- sò báyí pé: "Şe won maa le mi jade ni? O sò pé: Beñeni, enikan ko mu iru ohun ti o mu wa yii ri ayafi ki won ba a şe şta, ti lgbà naa ba maa şe ojú mi, maa ràn o lwo ni iranlwo ni o lágbára.{2}.

Ni ilu Makkah, Kuraani n şokale ni sisé-n-télé fun un, malaika Jibreel n mu u şokale lati ɔdø Olohung Qba gbogbo ɛdá, gege bí o şe n wáá bá a pélù àlàyé ni ekunrere fun iránşé.

O n pe àwọn ijo re sínú Islám tí àwon ijo re si n ba a jà, won fi oríşirísi nñkan lo o ki o le fi isé ti won ran an silé, won fi dükíá ati ola ló o, gbogbo e ni o ko, won wa sò fún un gégé bí àwọn àgbààgbà ti sò fún àwọn ojiṣe ti won siswajú rë pé: Opidan ni, okuro ni, aladapa iró ni, won fún ile mò ɔn, won şe e léše, won fi sutu kan àwọn ti won tèle e. Ojiṣe Olohung- ki iké ati ola Olohung máa bá a- n ba ipepe ló ni Makkah, pàápáá juló ni àsikò hajj, ati ninu awon ojá ti o ti ni àsikò ti won maa n ná an, o maa n pade àwọn èèyàn nibé, o si maa n fi Isilaamu ló won, ko fi ifé ayé ati ijé-olórí pe won, ko si fi ida dêru ba won, kii sii şe ɔlola tabi ɔba, o kede ipenija ni ibére ipepe rë pe ki won mu iru Kuraani wa, ko si yee ma pe àwọn ɔtá rë niya pélù rë, àwọn ti won gba a gbó si gba a gbó ninu awon saabe alapón-ɔnle (ki Olohung yónú si gbogbo won ni ápapó).

Olohung pòn ɔn le ni Mëka pélù àmì nílá tii şe ìrin-àjò òru ló si Baytul-Mak'dis, lèyin náà ni won tun mu un gun sanmó ló. Ninu nnkan ti a mó ni pe Olohung gbe anobi ll'yaas ati anobi Isa- ki ola maa ba àwọn méjèèjí- ló sí sanmó, gege bi o şe wa lódo àwọn Mùsùlùmí ati awon Kristeni. Anobi- ki iké ati ola Olohung máa bá a- wa gba irun wa lati ɔdø Olohung ni sanmó, oun naa ni irun ti àwọn Musulumi n ki ni eemarun-un ni ojumó, ni Mëka- bákan náà- àmì nílá mìíràn tun şelé, oun naa ni lílà ɔsùpá ti àwọn ɔşebó naa si ri i.

Gbogbo ɔnà ni àwọn Kèfèrí Kuraeshi sán lati şeri àwọn èniyàn kúrò nibé lati maa da ète si i ló, won fi tipá ti ikúukù beere fun àwọn àmì, won wa iranlwo àwọn Yéhuudi lati fun won ni eri ti won le fi tako o ti won si fi le şeri àwọn èniyàn kúrò nibé.

Nigba ti sutu ti àwọn Kèfèrí Kuraeshi fi n kan àwọn Mumini ko dûró, anobi yonda fun won lati şe hijira ló si ilu Habasha, anobi- ki iké ati ola Olohung máa bá a- sò fun won pe: Qba kan wa nibé ti o jé onideede ti won kii şe àbòsi enikéni ni ɔdø rë, ɔba naa si jé Kristeni. Ikò meji ni won şe hijira ló si Habasha, nígbà tí won de ibé, won fi Isilaamu ló ɔba naa, ni o ba gba Isilaamu, o wa sò pé: Èyí- mo fi Olohung bura- ati nñkan ti anobi Musa naa mu wa n jáde láti inú ɔpó àtùpà kan, àwọn ijo rë ko dawo fifi sutu kan oun ati awon saabe rë dûró.

Ninu awon ti won gba a gbó ni asiko naa ni àwọn ti won wa láti Mëdina, won si şe adehun fun un lati gba Isilaamu ati lati ran an lwo ti o ba wa si Mëdina. Won n pe Mëdina ni (Yas'rib) nígbà naa, o wa yonda fun àwọn ti won şeku ni Mëka lati şe hijira ló sí ilu Mëdina. Won wa şe hijira, ti Isilaamu si tan kákiri ni ilu Mëdina, titi ti ko fi si ilé kankan afi ki Isilaamu wó ibé.

Léyin ti Anobi- ki iké ati ola Olohung máa bá a- ti lo ɔdún metala ni ilu Mëka ni eni tí o n pepe si ti Olohung, ni Olohung wa yonda fun un lati şe hijira ló sí Medina, o şe hijira, o si n ba isé ipepe ló, àwọn òfin eşin bérè si nii şokale nibé leraléra dié-dié, o wa bérè si nii ran àwọn ojiṣe pélù leta si awon olórí àwọn ɔdilé, ati awon ɔba, ti o n pe won sinu Isilaamu, ninu awon ti o ranşé si ni: Qba ilu Ròòmù, ati ɔba ilú Farisí, ati ɔba ilú Misira.

Osan di òru ni ilú Mëdina, ni eru ba bérè si nii ba àwọn èèyàn, ojó naa wa şe deedee ojó ti Ibrahim ɔmø Anobi- ki iké ati ola Olohung máa bá a- kú, àwọn èèyàn ba bérè si nii sò pe: Torí ikú Ibrahim ni osan şe di òru, ni Anobi- ki iké ati ola Olohung máa bá a- wa sò pe: Dájúdájú oorun ati ɔsùpá ko le wóókun nítorí ikú enikéni tabi isémí enikéni, awon méjèèjí n bé ninu awon arisami Olohung ni, o sì máa n fi won dêruba awon erúsín Rë. Ka ni pé anobi- ki iké ati ola Olohung máa bá a- bá jé ɔpùrò ti n pe ara rë ni nñkan ti ko jé ni, ibá yára lati fi dêru ba àwọn èèyàn kúrò nibi pipe e ni opuro, ibá sò pé: Dájúdájú òòrún wóókun nítorí ikú ɔmø mi, bawo waa ni ɔrø enití o bá pe mi ni opuro yóò şe rí...

Ojiṣe Olorun- kí iké ati ola Olohung máa bá a- jé eni tí Olohung Qba rë se ní ɔşó pélù awon iwà ti o pe, O sì tún royn re ninu ɔrø Re pélù gbólöhün: Dájúdájú iwò sì wá lórí iwà apónlé. Suuratul-Qalam:4 Gbogbo iwa daadaa ni o ni gege bii òdodo, imokanga, igbòyà, déédéé, pípé adehun tití ti o fi dórí àwọn ɔtá rë, ati ɔré-títá, o si niféé şíşe saara fun àwọn talika ati awon aláiní, ati awon opó, ati àwọn ti won ni bukaata ati ojukòkòrò lati fi won mò ona, ati níní àánú won, ati rişé ara rë silé fun won, debi pe ti àjòjì ba wa lati wa bérè Anobi- ki iké ati ola Olohung máa bá a- yoo şesé maa beere rë lwo àwọn saabe rë ti o si wa láarin won, ko si nii da a mó, yoo waa maa sò pé: Ewo ni Muhammad nínú yin?

Iwa rë jé arisami nibi pípé ati iyí níbi ibalopò rë pélù gbogbo èèyàn pátá, ɔtá ni tabi ɔrø, alasunmó ni tabi eni tí ó jinà, àgbàlagbà ni tabi ɔmøde, ɔkùnrin ni tabi obìnrin, èranko ni tabi eyé.

Nígbà tí Olohung pé eşin fun un, ti o si jé isé naa dádadáa, o kú, ti ɔmø ɔdún rë si jé métalelogota, o lo ogójì ɔdún siswajú ki o to di ojiṣe, o si lo ɔdún métalelogun ni ijé anobi ati ojiṣe. Won sin in si ilú Mëdina, ko si fi

dúkiá tabi ogún kankan sile, ayafi ibaaka re funfun ti o maa n gun, ati ilé kan ti o fi se saara fun onirin-ajo ti agara dá.³

Onka àwọn ti wọn gba Isilaamu ti wọn gba a ni ododo ti wọn si tèle e pò, àwọn ti wọn si se hajj idagbere pèlú re ju egbérún lónà ogórùn-ún lò, iyen şelé nígbà tí ó ku nñkan bñi oṣù méta tí ó máa kú, bóyá èyí náà wà nínú àwọn àshírì sisò ẹsin rẹ àti titanka rẹ, àwọn saabe rẹ ti o re wọn lori awọn iwa dáadáa ti Isilaamu ati awọn ilànà re je onideedee, ti wọn rayesa ti wọn ni àsàje, ati pipe àdékùn ati ninawo fun ẹsin nílá ti wọn gbagbo ninu rẹ yii.

Àwọn ti wọn tobi ju ninu awọn saabe rẹ pátápátá ni igaògbó ati imò ati işe ati imòkanga, ati gbigba ni olododo, ati ninawo, ati nini igaòboyà, ati titá ore, àwọn naa ni: Abubakr As-Siddiik, ati Umar ọmọ Al-Khotòqob, ati Uthmaan ọmọ Affaan, ati Aliyy ọmọ Abuu Tøqlib, ki Olóhun yónú sí gbogbo wọn, àwọn ni àwọn eni àkókó ti wọn kókó gba a gbó ti wọn si gba a ni olododo, àwọn naa si ni khaleefa léyìn rẹ ti wọn gbé àsiá ẹsin yii dání léyìn rẹ, sügbón wọn ko ni iròyìn kankan nínú àwọn iroyin ijé anòbi, ko si da wọn salesa pèlú nñkan kan láàrin àwọn saabe to şeku.

Olóhun da aabo bo Tira rẹ ti o mu wa ati sunna rẹ, ati itàn igaòbésí ayé rẹ, ati awọn ọrò rẹ, ati awọn işe rẹ pèlú èdè rẹ ti o sò, wọn ko sò itàn igaòbésí ayé eni kankan ri nínú itàn gége bí wọn se sò itàn ayé rẹ- ki iké ati ola Olóhun máa bá a- kódà wọn sò bi o şe n sùn, ati bi o şe n jé, ati bi o şe n mu, ati bi o şe n rerein. Bawo ni o şe máa n ba awọn aráalé rẹ lo ninu ilé? Gbogbo işesi rẹ pata ni wón sò ti wòn si kó sínú itàn igaòbésí aye rẹ, abara ni, ojişé si ni, ko ni iròyìn ijé-oluwa, ko si ni ikapa lati şe ara rẹ ni anfaani tabi fi ìnira kankan kan ara rẹ.

4 - İşe-riran rẹ.

Olóhun ran Muhammad- ki iké ati ola Olóhun máa bá a- ni işe léyìn ti ebó ati aimòkan ti gba gbogbo orí ilé, ko si eni ti n sin Olóhun lórí ilé lai şe ebó pèlú Rẹ ayafi àwọn díè nínú àwọn ahlul-kitaab. Olóhun wa ran anòbi Muhammad- ki iké ati ola Olóhun máa bá a- ki o je igbeyin àwọn anòbi ati awọn ojişé, Olóhun fi imòna ran an, ati ẹsin ododo si gbogbo ayé pátá, ki o le fi borí àwọn ẹsin miiràn pátápátá, ati ki o le mu àwọn èèyàn kuro nibi okunkun iborisa ati keferi ati aimòkan lò sibi imole imo-Olóhun-lókan ati igaògbó, işe ti o wa je yii je nñkan ti o n pé işe àwọn anòbi ti wòn şíwájú (ki iké ati ola maa ba wòn)

O pepe si gbogbo nñkan ti àwọn anòbi ati awọn ojişé pepe si, bii: Nuuh, ati Ibrahim, ati Musa, ati Sulaiman ati Daud, ati Isa, ohun ti wòn pepe si naa ni iní igaògbó nínú Olúwa pe Oun ni Olóhun, Aşèdá, Olupese, Olusoni-di-alaaye, Olusoni-di-oku, Olukapa ijøba, Oun ni n şetò ọrò èdá, Aláàánú Oniké ni, Oun ni O da gbogbo nñkan ti n bẹ ni ayé ninu nñkan ti a n ri ati nñkan ti a o ri, èdá ni gbogbo nñkan ti o ba ti yàtò si Olóhun.

Gége bí ó şe pepe si ijosin fun Olóhun nikan, ati fifi ijosin fun nñkan ti o yato si l sile, o si şàlàyé yekeyeke pe okan şoso ni Olóhun ko ni orogun nibi ijosin Rẹ ati ijøba Rẹ, ati dida èdá Rẹ, ati şíse ètò Rẹ, o şí şàlàyé pe Olóhun ko bimò, eni kankan ko si bi I, Kò sì sí eni kan tí ó jo Ó, ki i bò sára nñkan kan nínú èdá Rẹ, ki i sii gbe awò èèyàn wo

O pepe lò si igaògbó ninu awọn tira Olóhun bii tákàdá (Ànábì) 'Ibròhím àti (Ànábì) Mùsā, ati Taoräh àti Zabbuur, ati 'Injíl gege bi o şe pepe si igaògbó ninu awọn ojişé pátá (ki ola maa ba wòn), o si ka eni ti o ba pe Anòbi eyo kan pere ni opuro pe eni naa ti se Kèfèrí si gbogbo àwọn Anòbi to şeku.

O fun àwọn èèyàn ni iro idunnu iké Olóhun, ati pe Olóhun ni yoo to wòn ni ilé ayé, ati pe Olóhun ni Olúwa Oniké, Oun ni yoo şe iširo işe àwọn èdá ni ojó alukiyaamò nígbà tí Ó ba gbe wòn dide lati inu sàréè wòn, Oun si ni yoo san àwọn Mumini ni ẹsan lori işe rere ni ilopo méwàá ati lori işe burukú pèlú irú rẹ, idera gberé n bẹ fun wòn ni ojó ikéyin, eni tí ó bá şe Kèfèrí tí o şe işe buruku, yoo gba ẹsan rẹ ni ayé ati ni ɔrun.

Anòbi Muhammad- ki iké ati ola Olóhun máa bá a- ko babara idílé rẹ tabi ilú rẹ tabi ara rẹ nibi işe ti o je, kódà wòn dárúkó àwọn Anòbi bii Nuuh, ati Ibrahim, ati Musa, ati Isa ninu Kuraani ju orúkó Muhammad gan lò, wòn o si dárúkó iyá rẹ ati awọn iyawo rẹ ninu Kuraani, ti wòn dárúkó iyá Musa ju ẹukan lò, wòn si dárúkó Maryam ni igaòbà maarun-le-logbòn.

A şo Anòbi Muhammad- ki iké ati ola Olóhun máa bá a- kuro nibi gbogbo nnkan ti o ba tako şheria, ati làákàyè, ati adamò, tabi iwa daadaa; tori pe a şo àwọn Anòbi kuro nibi àşise níbi işe ti wòn n ba Olóhun je; tori pe wòn la jijişé Olóhun fun àwọn erú Rẹ bò wòn lòrun, àwọn Anòbi yii ko ni iròyìn ijé Oluwa lara tabi iroyin ini etò si ijiosin fun; eda abara ni wòn ti Olóhun ran wòn ni işe.

Ninu éri ti o tobi ju ti o n tóka si pe ijé ojişé Anòbi Muhammad- ki iké ati ola Olóhun máa bá a- je imisi lati ɔdò Olóhun naa ni pe o n bẹ titi di oni gége bí ó şe wa nígbà ayé rẹ, àwọn Musulumi ti wòn n tèle e si ju

³ Söhiihul Bukhaari (4461) 6/15

mílíonù lónà ègbèrún lo, won n şe amulo àwọn ɔranyan rẹ bii irun, ati saka, ati aawé, ati hajj, ati awọn nñkan miíràn, lai yi i pada rárá

5- Awọn arisaami jijé anòbi rẹ ati awọn àmì rẹ, ati awọn éri rẹ.

Qlohung maa n ran àwọn Anòbi lówó pélú àwọn àmì ti n tóka si ijé anòbi won, O si tun maa n fun won ni àwọn éri ti n jerii si riran won ni işé, Qlohung ti fun anòbi kóókan ni àwọn àmì ti o to fun èdá abara lati di olugbagbó latara rẹ, eyi ti o tobi ju nínú àwọn àmì ti won fun àwọn anòbi ni àwọn ami ti O fun Anòbi Muhammad (ki iké ati ọla Qlohung máa bá a). O fun un ni Kuraani Alapon-ónle,oun si ni ami ti yoo şeku ninu awọn ami àwọn Anòbi titi di ojo alukyaamó, Qlohung tun kun un lówó pélú àwọn işe iyanu nla, àwọn àmì Anòbi Muhammad- ki iké ati ọla Qlohung máa bá a- pö, ninu rẹ ni:

Irín-àjò òru àti gigun sanmó lo, ati lila si meji oşupa, ati rişo ojo ni igba ti o pö léyin ti o ba şe adua ki Qlohung rö ojo fun àwọn èèyàn léyin ti ọdá ti da won.

Ati sisó ounjé ati omi kekere di pupo, ti awọn eeyan to pö o si maa jé ninu rẹ abi ki won mu ninu rẹ.

Ati fi fun ni ni iro nipa awọn ohun ti o pamö ti o şaaju, eleyii ti enikan kan o mö awọn alaye rẹ, pélú ohun ti Qlohung fun un ni iro nipa rẹ, gege bii awọn itan awọn Anabi (ki alaafia Qlohung maa ba won) pélú awọn ijo won, ati itan àwọn ará inú ihò àpáta.

Ati fifun ni ni iro nipa awọn nnkan ti o pamö ti yoo maa pada şelé, eleyii ti o papa şelé, leyin igba ti Qlohung ti O mö ti fun un ni iro rẹ, gege bii iro nipa ina eleyii ti yoo jade lati ilé Hijaaz, awọn ti won wa ni ilu Shaam si ri i, ati ki awọn eeyan maa fi iga gbága nibi kikó ilé gogoro.

Ati tito ti Qlohung to fun un, ati didaaboo bo o lówó awọn eeyan.

ati mimu adehun ti o şe fun àwọn saabe rẹ şe, gege bii orö rẹ ti o so fun won pe: (Won o şi Farisí ati Roomu fun yin, won si maa na àpótí-qrò awọn ilu mejeeji si oju ọna Qlohung).

Ati kikun ti Qlohung kun un lówó pélú awọn Malaika.

Ati fifunni ni iro ti awọn Anabi (ki alaafia Qlohung maa ba won) fun awọn ijo won ni iro nipa jijé Anabi ojise tii şe Muhammad (ki iké ati ọla Qlohung máa bá a), ninu awọn ti won fún àwọn ijo won ni iro naa ni Mûsa, Dâud, Sulaiman ati Isa (Ki alaafia Qlohung maa ba won), ati awọn ti won yatö si won ninu awọn anòbi awọn ọmọ Ísiréli.

Ati pélú awọn éri ti o ba laakaye mu, ati awọn àpérẹ ti won fi lélé, eleyii ti laakaye ti o ni alaafia o maa gbà fún.

Àwọn àmì ati awọn àpérẹ ti o ba làákàyè mu yii wa káàkiri ninu Kuraani ati Sunna Anòbi, àwọn àmì rẹ pö ju nñkan ti a le sò pé iye bayii ni, eni tí o ba fë mö won ki o yé Kuraani ati awọn tira sunna wo ati awọn tira itan ığbésí ayé Anòbi, iró ti o dájú nipa àwọn àmì yii wa ninu won.

Awọn aaya ti o tobi yii, ti kii ba şe pe won şelé ni, àwọn ọtá rẹ bii awọn keferi Kuraeshi, ati awọn Yehuudi, ati awọn Nasaara ti won wa ni erekusu ilé larubawa, won o ba ri ọna lati le baa fi pe e ni opuro, ati lati le baa fi le àwọn èèyàn sa kuro lòdö rẹ.

Kuraani ni tira ti Qlohung fi ranşé si Anòbi Muhammad (ki iké ati ọla Qlohung máa bá a),oun si ni ọrø Olúwa àwọn èdá, o si fi pe àwọn èèyàn ati awọn alujannu nişa lati mu iru rẹ wa tabi iru suura kan bii ti e wa, ipenija naa si n lò titi di oni, Kuraani si n fesi si awọn ibeere ti o pö ti o n ko idaamu-daabo ba àímoye ninu awọn èèyàn. Won şo Kuraani titi di oni pélú ede larubawa ti o fi şokalé, arafi kan ko dínkù ninu e, won té e jade, won si pin in káàkiri, iwe ńlá ni ti n kagara ba eni ti o ba fë mu iru rẹ wa,oun ni iwe ti o tobi ju ti o de wa ba àwọn èèyàn, o ni etò si kíkà tabi kíka ítumò rẹ si èdè miíràn. Eni ti ko ba ka a ti ko si ni igbagbo ninu rẹ, gbogbo oore pátá ni o ti bø mö on lówó. Gégé bí ó şe jé pé sunna Ojise Qlohung- ki iké ati ọla Qlohung máa bá a- ati imona rẹ, ati itàn rẹ je nñkan ti a şo ti a si gbà wá lati ipasé àwọn ti won maa n gba itàn wa ti a le gbára lé, won té e jade pélú èdè larubawa tii şe èdè Anòbi Muhammad (ki iké ati ọla Qlohung máa bá a) gégé bii pe o n şemí laarin wa, won si ti túmò rẹ si èdè ti o pö, Kuraani ati Sunna naa si ni ipile kan şoso fun àwọn idaþo Isilaamu ati awọn ofin rẹ.

6- Ofin ti ojise tii şe Muhammad (ki iké ati ọla Qlohung maa ba a) mu wa -

Ofin eleyii ti ojise tii şe Muhammad (ki iké ati ọla Qlohung maa ba a) mu wa naa ni ofin Isilaamu,oun si ni ipari gbogbo awọn ofin ati işe-riran lati ọdö Qlohung. Ó jo àwọn ofin awọn Anabi ti won ti şaaju nibi awọn ipile won, şùgbón ọna tí a n gba şe àmúlò won ni o yatö.

Oun ni ofin ti o pe perepere, ti o si dara fun gbogbo igba ati aaye, ti ohun ti yoo tun eşin awọn eeyan şe si wa nibé ati ile aye won, o si ko gbogbo awọn ijósín sinu, eleyii ti yoo maa jé dandan lori gbogbo awọn

erusin Olóhun, Olúwa gbogbo aye, gęęę bii kiki irun ati yiyo sàká. Yoo si tun maa şalaye fun won nípa biba ara éni lo ti o je mó owo, ati ti isuna, ati ti àwùjò, ati ti òshélú, ati ti jijagun, ati ti ayika, eyi ti o lètqo ati eyi ti ko lètqo, ati ohun ti o yato si i ninu ohun ti isémi omóniyan ati pipada won lò si odò Olóhun n bukaata si.

Ofin yii o maa şo ésin awon eeyan, awon ejé won, omóluwabi won, awon dukia won, awon laakaye won, ati awon aromodomo won. O si ko gbogbo iwa rere ati sísé dádadáa sinu, yoo si maa şo won lara kuro nibi iwa iyéperé ati iwa buruku. O si tun pe awon eeyan lò sibi pipon awon eeyan le ati wiwa ni iwontun-wönsi, ati sisé deedee, nini imókanga, mimóra, sisé nñkan dádadáa, nini ifé, nini ifé oore fun awon eeyan, didena titá ejé sile, nini alaafia ilu, sisé didéru ba àwọn èèyàn ni eewo, ati didéru ba won láiní éto. Ojişé Olóhun-ki iké ati ola Olóhun máa bá a- maa n gbogun ti ikoja àálà, ati iwar ibaje pátápátá, o si tun tako igbággbó asán, ati titá kété sí àwọn èèyàn ati rirayesa.

Anòbi Muhammad- ki iké ati ola Olóhun máa bá a- şáláyé pe Olóhun se aponle omóniyan- ati okúnrin ati obinrin- O si şo éto onikaluku fun un ni pípé, O si se e ni éni ti o maa dahun fun gbogbo nnkan ti o ba n şe ni işe ti o si n hu ni iwar, O si tun di i ru u dídáhùn fun éyíkéyi işe ti o ba ko inira ba émi ara re tabi ko inira ba élomiran. O si se okúnrin ati obinrin bakan naa nibi igbággbó ati ojúše, ati ésan. Shéria yii ni akolekan lòtò fun obinrin, yálà iya ni, tabi iyawó, tabi omóbinrin, tabi egbon lóbínrin tabi àbúrò lobinrin.

Ofin ti Anòbi Muhammad- ki iké ati ola Olóhun máa bá a- mu wa wa lati wa dáàbò bo láákàyè ati lati se gbogbo nñkan ti o ba le ba a je ni eewo, gęęę bii mímu qtí. Isilaamu ka ésin kun imóle ti n tan imóle si oju ọna fun láákàyè ki omóniyan le maa sin Qba rẹ lórí amódaju ati imo, shéria si babara láákàyè o si se e ni okùnfá lila ofin ésin bò ni lórun, o si la a kuro nibi ewon igbággbó asán ati iborişa

Shéria Isilaamu n babara imo ti o ni alaafia, o si n se ni ni ojukökòrò lati se iwaradí ti imo ti ko si ifé-inu nibé, o si n pepe si wiwoye ati rironu nipa émi ati ayé, ati awon abajade ti imo ti o ni alaafia ti ko tako nnkan ti Ojişé Olóhun (ki iké ati ola Olóhun máa bá a) mu wa.

Ninu shéria, ko si dida iran kan yato si iran miíràn nínú àwọn èèyàn, ko si si gbigbe ajulò fun ijò kan lori ijò miíràn nínú e, bakan naa ni gbogbo àwọn èèyàn şe ri ni iwuji àwọn idajò rẹ; tori pe àwọn èèyàn pátá dógba ni ipilé won, ko si ajulò fun iran kan lori iran kan, ko si si fun ijò kan lori ijò kan ayafi pélù ipayà, Anòbi Muhammad- ki iké ati ola Olóhun máa bá a- şo pé gbogbo omó ti won ba n bi pátá ni won maa n bi lori adamo, ko si abara kan ti won maa bi ni eleşé tabi ni éni ti o maa jogun eşe élómíràn.

Ninu shéria Isilaamu, Olóhun se tituuba ni ofin,oun naa ni: Ki omóniyan şeri pada si odò Olúwa rẹ, ati fifi eşe sile, Isilaamu maa n wo àwọn eşe ti èèyàn ba ti şe şíwájú ki o too wonú rẹ, béké náà si ni tituuba naa, o maa n pa eşe ti o ba şájú rẹ rẹ, omóniyan ko bukaata si ki o jéwo eşe rẹ ni ojú àwọn èèyàn, nínú Isilaamu, ajoşepo maa wa laarin omóniyan ati Olóhun tâárà ni, o ò ni bukaata si ki énikan je alagata laarin rẹ ati Olóhun. Isilaamu kó ki a şo àwọn èdá abara di ooşa, tabi ki a şo won di orogun fun Olóhun nibi ijé Olúwa Rẹ ati ini éto Rẹ si ijósìn.

Ofin ti Anòbi Muhammad- ki iké ati ola Olóhun máa bá a- mu wa ti pa àwọn to şíwájú rẹ rẹ, tori pe odò Olóhun ni ofin Isilaamu ti wa, oun si ni opin àwọn ofin titi di ojo alukiyaamo, gbogbo ayé pata ni o wa fun, tori e ni o şe pa gbogbo ofin ti o şíwájú rẹ rẹ, gęęę bi àwọn ofin ti won şíwájú şe pa ara won rẹ, Olóhun ko nii gba ofin miíràn yàtò si ofin Isilaamu, ko si nii gba ésin miíràn yàtò si ésin Isilaamu ti Anòbi Muhammad (ki iké ati ola Olóhun máa bá a) mu wa, éni tí ó bá gba ésin miíràn yàtò si Isilaamu, won o nii gba a lówó rẹ, éni tí ó ba fe mo àlàyé ni èkúnréré nipa àwọn idájò shéria yii, ki o wa a ninu awon tira ti a le fokàn tan ti o sòrò nipa Isilaamu.

Dájúdájú erongba shéria Isilaamu- gęęę bi o şe je erongba gbogbo işe-riran ti ati odò Olóhun- ni ki ésin ododo gbe omóniyan ga ti yoo fi wa je éru ti yoo mo kanga fún Olóhun Qba gbogbo èdá, ti yoo si la a kuro nibi ijé éru fun omóniyan, tabi fun ɔrò àlùmójóni, tabi fun igbággbó asán.

Dájúdájú ofin Isilaamu ba gbogbo igba ati aaye mu, ko si si ninu rẹ ohun ti o tako anfaani omóniyan ti o ni alaafia; tori pe odò Olóhun ni o ti sokale, Qba ti O mo nñkan ti èèyàn n bukaata si, awon èèyàn si n bukaata si ofin ti o ni alaafia funra rẹ, ti ko nii maa tako ara won, ti yoo si tun àwọn èèyàn şe, ti ko nii je pe odò èdá abara ni yoo ti wa, bi ko şe pe odò Olóhun ni yoo ti wa, ti yoo maa fi ọna rere mo àwọn èniyàn, ti won ba si ti ko ejø lò ba a ti ɔrø won maa gbó, ti won si maa la kuro nibi işe abosi si ara éni.

7- Ihà ti àwọn ota rẹ kò si i, ijéríi won fun un.

Ko si iyéméjì pe gbogbo anòbi kòjukan ni o ni àwọn ota ti won maa n gbogun ti i, ti won o si nii je ki o ri ipepe rẹ şe, ti won o si maa şeri àwọn èèyàn kúrò nibi ini igbággbó si i. Anòbi Muhammad- ki iké ati ola Olóhun máa bá a- ni àwọn ota ti o po ni igba aye rẹ ati léyin ikú rẹ, Olóhun si mu u borí gbogbo won pátá, ɔpolopó ninu won- tipé ati nsinyii- ni won jéríi pe Anòbi ni, ati pe nñkan ti àwọn anòbi ti won şíwájú mu wa ni oun naa mu wa, ki iké ati ola Olóhun máa bá won, won si mo pe ori ododo ni o wa, şùgbón àwọn

idiwọ ti o pọ ni ko jẹ ki ḥopòlòpò nínú wọn le ni igagbágbó si i, gẹgẹ bii ifé ijé-adari tabi ibẹru àwùjọ, tabi pipadanu owó ti o n ri nibi ipò rẹ.

Gbogbo ọpé ní jé ti Allāhu, Olúwa gbogbo èdá.

Ojogbon Muhammad omo Abdullaah As-Suhaym ni o kọ ọ.

Olukọ imo adisokan ni ẹka awọn ẹkọ Isilaamu (ni igba kan rí)

Koleeji imo-eko, ni ile-ekọ gíga ti Al-Malik Suhuud.."

Ar-Riyaadh, Kingdom of Saudi Arabia.. "

Òjíṣé awon mùsùlùmí anobi Muhammad (ki iké ati ọla Ọlòhun maa ba a)

1- Orúkọ rẹ, ati ᴵran rẹ, àti ilu ti wọn ti bí i tí o sì dàgbà si.

2- Igbeyawo alalubarika pèlú aşiwaju lobinrin alalubarika.

Bibẹrẹ wáayí (imisi)

4 - İşe-riran rẹ.

5- Awon arisaami jije anobi rẹ ati awon àmì rẹ, ati awon eri re.

6- Ofin ti ojiṣé tii şe Muhammad (ki iké ati ọla Ọlòhun maa ba a) mu wa -

7- Ihà ti àwọn ọta rẹ kọ si i, ijérii wọn fun un.